
ÇANKIRI MİLLETVEKİLİ KENAN ÇIĞMAN'IN HAYATI VE SİYASİ FAALİYETLERİ*

Recep BÜYÜKTOLU¹

Öz

Bu makalede Çankırı milletvekillerinden Kenan Çığman'ın hayatı ve parlamento faaliyetleri anlatılmaktadır. Doktorluk mesleğinin yanı sıra yazdığı eserlerle bir düşünce adamı olduğunu da kanıtlayan Kenan Çığman, Türkiye Cumhuriyeti'ndeki ilk demokratik seçim olan 1950 milletvekili seçimleriyle oluşan 9. Dönem TBMM'ye milletvekili olarak girmiş, 1954 yılında yapılan seçimde de Meclis'te Çankırı'yı temsil etmeye devam etmiştir. Mecliste yer aldığı her iki dönemde de verdiği soru önergeleri ve meclis konuşmaları gibi çalışmalarıyla Meclis'in önemli simalarından olmuştur. Siyasi faaliyetleri dışında ülkenin muhtelif yerlerinde doktor ve yönetici olarak görev yapmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kenan Çığman, Çankırı, Demokrat Parti, Meclis, Seçim.

* Bu çalışma “IX. Dönem TBMM Çankırı Milletvekilleri ve Siyasi Faaliyetleri” isimli Yüksek Lisans Tezinden üretilmiştir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, rbyuktolu@karatekin.edu.tr ORCID: 0000-0001-6140-7398

LIFE AND POLITICAL ACTIVITIES OF KENAN ÇIĞMAN AS A DEPUTY OF ÇANKIRI

Recep BÜYÜKTOLU

Abstract

In this article, Çankırı deputy Kenan Çığman's life and parliamentary activities are explained. Kenan Çığman who entered the 9th term Turkish National Assembly as a deputy with the elections formed in 1950, which is the first democratic election in Turkey, proved that he was an intellectual with the works he wrote in addition to his profession of medicine. He continued to represent Çankırı in parliament with the election held in 1954. In both terms he took place in the parliament, he was one of the important figures in parliament with the parliamentary speeches he gave and the questionnaires he offered. Apart from his political activities he served as a doctor and administrator in various places of the country.

Key Words: Kenan Çığman, Çankırı, Democratic Party, Parliament, Election.

Giriş

Anadolu'nun eski yerleşim bölgelerinden biri olan Çankırı, sahip olduğu nüfus ve iktisadi kaynakları bakımından oldukça mütevazı olmasına karşın hem Osmanlı Devleti'nde hem de Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşanan demokratik gelişmelere önemli katkılar yapmıştır. Yetiştirdiği veya bir süre ev sahipliği yaptığı yazar, şair, din adamı, asker veya sivil bürokrat ve siyasetçiler tarihte önemli izler bırakmıştır. Bunlardan bazılarının adı herkesçe biliniyor olsa da bazılarının adı gölgede kalmıştır. Bunlardan biri de doktor, yönetici, yazar ve siyasetçi Kenan Çığman'dır.

Türkiye'nin farklı birçok yerinde doktorluk ve birçok kurumunda yöneticilik yapan Kenan Çığman dindar bir düşünceye sahiptir. Tek Parti döneminin dini düşünce ile ilgili görüşlerine karşı çıkmış ve yazdığı dini eserlerle bir düşünce ve dava adamı olduğunu ortaya koymuştur. Çığman, 1946 Milletvekili Genel Seçimi'yle siyasete atılmıştır. 1950 ve 1954 yıllarında yapılan Milletvekili Genel Seçimlerinde Demokrat Parti'den IX. ve X. Dönem Çankırı Milletvekili olarak TBMM'de yer almıştır. Bu dönemde Meclis Genel Kurulu'nda yaptığı pek çok konuşma, verdiği sözlü-yazılı soru önergeleri ve takrirlerle aktif bir siyaset yürütmüştür. Ayrıca Meclis'te farklı komisyonlarda uzun süre görev almıştır. 1957 ve 1961 yıllarında katıldığı seçimlerde başarılı olamayınca tekrar doktorluk mesleğine dönmüştür.

1. Kenan Çığman'ın Hayatı

Nüfus kayıtlarında "Mehmet Kenan Çığman" olarak geçen (Kazım Öztürk, 1994:252) Kenan Çığman, 1906'da (1322) Çankırı'nın Tabakhane Mahallesi'nde doğmuştur (TBMM Arşivi, 1624 NSD, Ek-15). Babası Ahmet Fuat Çığman, annesi Emine Melek Hanımdır. Çığman'ın babası Ahmet Fuat Efendi (1876-1965); Çankırı'nın Eldivan İlçesi, Alva (Oğlaklı) köyünden olup, Hocazâdeler diye bilinen bir aileden gelmektedir. Kudüs ve Çankırı İdadilerinde öğretmenlik yapmış olan Ahmet Fuat Efendi, çok sayıda öğrenci yetiştirmiştir. Çığman'ın annesi Emine Melek Hanım'ın soyu İsfendiyaroğulları Beyliği'nin yöneticilerine dayanmaktadır. Taşra seçkini ve eğitilmiş bir aileden gelen Kenan Çığman'ın Adnan ve Şükrü adında iki kardeşi vardır (<http://www.cansaati.org>). Çankırı İdadisi ve ardından da Ankara Lisesi'nde eğitim-öğretim gören Kenan Çığman, 1933 yılında İstanbul Tıp Fakültesinden mezun olmuştur (BCA, 490.01.295.1187.2.30; TBMM Arşivi, 1624 NSD). Tıp Fakültesi son sınıf öğrencisi iken 30 Ağustos'ta Başkumandanlık Meydan Savaşı'nın yıldönümü kutlamalarında yaptığı bir konuşma ile adı duyulmuştur (Duygu, 1931:1). Kenan Çığman, 5 Ağustos 1939'da Atıf Efendi ve Vecihe Hanımın kızı Halide Atıf Hanımla

(1923 doğumlu) evlenmiştir. Halide Atıf Hanım, eski Çankırı Belediye Başkanlarından ve milletvekillerinden Sait Üçok'un torunudur. Çığman çiftinin, Hatice (1940 doğumlu) adında bir kızı, Atila (1941 doğumlu), Akın (1945 doğumlu) ve Ahmet Necini (1950 doğumlu) adlarında üç oğlu olmuştur (Öztürk, 1994: 252).

İç Hastalıkları Uzmanı olan Dr. Kenan Çığman, memuriyete 30 Eylül 1933'te Oltu Hükümet Tabipliği'nde başlamış, ardından 10 Haziran 1936'da Şavşat Hükümet Tabipliğine, 8 Aralık 1937'de Çerkeş Hükümet Tabipliğine, 7 Şubat 1943'te Kalecik Hükümet Tabipliğine, 11 Haziran 1944'te Bünyan Hükümet Tabipliğine atanmış ve Türkiye'nin farklı yerlerinde doktorluk yapmıştır (TBMM Arşivi, 1624 NSD; TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü TBMM Albümü,1994:181). Ayrıca askerlik görevi sırasında Sarıkamış Dekovil Taburu² doktorluğu da yapan Kenan Çığman, Şavşat Kızılay Şubesi ve Çocuk Esirgeme Kurumu Başkanlığı, Çerkeş Çocuk Esirgeme Kurumu ve Kızılay Şubesi Başkanlığı görevlerini de başarıyla yürütmüştür (BCA 490.01.295.1187.2.30).

1950 seçimlerinde Demokrat Parti'den Çankırı milletvekili seçilen Kenan Çığman'ın siyasi geçmişi 1936 yılına kadar uzanmaktadır. Dr. Kenan Çığman 1936 yılında Çoruh³ vilayeti Şavşat kazasında görev yaparken CHP'ye üye olmuştur. Ayrıca 1943 yılında Kalecik'te çalışırken CHP Genel Sekreterliğine "*Mebusluk Talepnamesi*" göndererek Çankırı'dan mebus seçilmek istediğini bildirmiş ancak kabul edilmemiştir. (BCA, 490.0.001.000.000.295.1187.2; BCA, 490.01.364.1531.1). Kalecik Hükümet Tabipliği görevinden ayrılarak 1946 seçimlerinde DP'den Çankırı milletvekili aday olarak seçimlere katılmış (Cumhuriyet, 18 Temmuz 1946, s. 1; BCA, 490.01.364.1531.1), 23.468 oy almış ama bu oy milletvekili seçilebilmesi için yeterli olmamıştır (BCA, 490.01.364.1531.1).

Kalecik Hükümet Tabipliği görevinden 4 Nisan 1947'de ayrılan Kenan Çığman, 28 Nisan 1947'de Ankara Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü

² Dekovil: Ray aralığı 60 santimetre veya daha az olan araçları buhar, hayvan veya insan gücüyle çalıştırılan küçük demiryoludur. <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim 7 Mayıs 2013).

³ 27.05.1933 tarih ve 2411 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2197 sayılı Kanunla Artvin ve Rize illeri birleştirilmek suretiyle, merkezi Rize olmak üzere Çoruh adıyla il olmuştur. Ancak Rize, 04.01.1936 tarih ve 3197 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2885 sayılı Kanunla yeniden il olmuştur. Çoruh İlinin adı ise, 25.02.1956 tarih ve 9243 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6668 sayılı Kanunla Artvin olarak değiştirilmiştir. TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, *TBMM Albümü (1920–2010)*, C. I, Ankara 2010, s. 20–22.

hekimliğine atanmıştır (TBMM Arşivi, 1624 NSD; TBMM Albümü, 1994: 181; (Öztürk, 1994: 252). Bu görevde bulunduğu sırada 1950 seçimlerinde, DP'den Çankırı milletvekili adayı olmuş (Milliyet, 13 Nisan 1950: 7; Birlik, 10 Mayıs 1950: 1) ve 46.997 oy alarak milletvekili seçilmiştir (Öztürk, 1994: 251). 22 Mayıs 1950'de TBMM'de yemin ederek milletvekilliği görevine başlayan Kenan Çığman'ın seçim tutanağı 5 Haziran 1950'de Meclis'te onaylanmıştır (TBMM Arşivi, 1624 NSD; Öztürk, 1994: 252).

X. Dönem TBMM milletvekilliği için Çankırı'dan DP milletvekili adayı olan Kenan Çığman, 2 Mayıs 1954 tarihinde yapılan seçimlerde ikinci kez Çankırı milletvekili seçilmiştir (BCA, 030.0.010.000.000.78.516.15; Milliyet, 3 Mayıs 1954; 7; Öztürk, 1994: 252). Milletvekilliğini devam ederken, Kenan Çığman 1956 yılında yapılan DP merkez ilçe kongresinde, İlçe Başkanlığına da seçilmiştir (Doğruyol, 20 Aralık 1956, s. 1). XI. Dönem TBMM için tekrar DP'den Çankırı milletvekili adayı olmuş ama bu kez seçilememiştir (*Milliyet*, 29 Ekim 1957, s. 1, 5). 1957–1960 yılları arasında Küre Pirit⁴ İşletmeleri Yönetim Kurulu Üyeliği yapan Çığman (Öztürk, 1994: 252), 1961 Senato seçimlerinde CMKP'den aday olmuş ama seçilememiştir (*Çankırı*, 15 Eylül 1961: 1). 28 Şubat 1962'de Sağlık Bakanlığı Verem Savaş Genel Müdürlüğü bünyesinde doktor olarak çalışmaya başlamış ve bu görevi 13 Temmuz 1971'e kadar sürdürmüştür. Bu tarihte yaş haddinden emekliye ayrılan Kenan Çığman, 21 Şubat 1989'da vefat etmiş ve cenazesi Çankırı aile mezarlığında toprağa verilmiştir (Öztürk, 1994: 252). Vefat haberi, şehirde büyük bir üzüntüyle karşılanırken, Çankırı'nın yerel gazetelerinden olan *Bizim Çankırı*, Dr. Kenan Çığman'ın vefat haberini okuyucularına “*Kenan Çığman Defnedildi*” başlığıyla şu yazıyla duyurmuştur:

“Çankırı'nın tanınmış ailelerinden İsfendiyaroğlu Kasım Bey'in sorunlarından ve Çankırlular Vakfı Eski Başkanı Alpay Çığman'ın amcası Dr. Kenan Çığman önceki gece Ankara'da vefat etti.

Uzun süredir rahatsız olarak evinde yatmakta iken Salı gecesi seksen yaşında vefat eden Dr. Kenan Çığman'ın Türkiye ve dünya çapında itibar gören geniş hacimli, İnançlar isimli bir kitabı bulunuyor.

Dr. Kenan Çığman'ın cenazesinin bugün veya yarın Çankırı'da toprağa verileceği öğrenildi. Dr. Kenan Çığman aynı zamanda iki dönem milletvekilliği yapmıştı. Merhuma Allah'tan rahmet, ailesine ve yakınlarına baş sağlığı dileriz” (Bizim Çankırı, 23 Şubat 1989, s.1).

Vefat haberinden bir gün sonra yine Bizim Çankırı gazetesi ana sayfasından cenaze törenini okuyucularına “*Dr. Kenan Çığman Toprağa Verildi*” başlığı

⁴ Birçok doğal maden sülfürü ve özellikle demir ve bakır. <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim tarihi 14.06.2013).

altında şu haberle duyurmuştur: “*Salı günü Ankara’da Vefat eden Çankırı Eski Milletvekili ve İsfendiyar Kasım Beğ’in torunlarından Dr. Kenan Çığman’ın cenazesi, dün öğle namazından sonra Sarıbaba Mezarlığında toprağa verildi. Oğlu Ahmet Çığman’ın imam olarak kıldırıldığı cenaze namazına Çankırı’dan çok kişi katıldı. Çankırı eski Milletvekili ve Bakanlardan Nurettin Ok ile Çığman ailesinin yakınları ve sevenleri de cenaze törenine katıldılar*” (Bizim Çankırı, 24 Şubat 1989: 1).

Kenan Çığman, her zaman insanlara yardım etmeyi amaç edinmiş bir insandır. 1951 yılında Ilgaz çevresinde meydana gelen bir deprem haberini alır almaz, bölgeye giden Kenan Çığman, yaralıların durumuyla yakından ilgilenmiştir. Daha sonra hükümetin yapacağı yardım işini görüşmek için Ankara’ya hareket eden Çığman, Çubuk yolunun Ankara’ya bağlandığı mevkide trafik kazası geçirmiştir. Otomobilinin şarampole yuvarlandığı kazada Kenan Çığman başından yaralanmış, yaralı halde Ankara’ya bir kereste kamyonu ile giden Kenan Çığman, tedavisinin hemen ardından Ilgaz’a yapılacak yardımların takibine başlamıştır (Birlik, 19 Ağustos 1951: 1).

Kenan Çığman, hekimlik mesleği ve siyasetçi kişiliği ile tanınmış olmakla birlikte aynı zamanda yazardır. Kenan Çığman’ın “*İnançlar, Allah Divanında İnsan ile Kaza-Kader*” adlı basılmış üç yapıtı olduğu şeklinde yanlış bir kanaat vardır. Oysa bu yanlıştır. Çığman’ın bu eserlerin dışında bir de “*Allah’ın Varlığının Delilleri*” adlı bir eseri daha vardır. Kenan Çığman yazdığı eserlerle kendisini bir fikir ve inanç adamı olarak da kabul ettirmiştir.

Kenan Çığman’a göre; eserlerinde iman konusuna önem vermesinin nedeni, lise çağında yoğun biçimde maruz kaldığı din aleyhtarı propagandalara karşı inançlarını savunmak için yeterli Türkçe eserler bulamamasıydı. O dönem de inançlı kesimler yararlanacak kaynak eser sıkıntısı çekerken; ateist, maddeci, Darvinci, Freud’cu akımlar için çok geniş bir kaynak yelpazesi vardı. Dr. Kenan Çığman’ın ifadesiyle, bilimsel verilerle ateist çevrelerin iddialarına cevap verecek Türkçe yayına duyulan ihtiyaç, ilerleyen yıllarda bu kitapları yazmak zaruretini hissettirmiştir. Özellikle *İnançlar* adlı kitabı için; “*Böyle bir kitabı ele geçirmek için yürüyerek Çin’e gidip gelmem icap etseydi, göze alırdım*” demiştir.⁵

Kitap inançlı inançsız herkese hitap etmektedir. Kendine güvenen bir üslup kullanan yazar, “*İnanmayanlar hatâlarının dehşetini anlamak, inananlar*

⁵ Kenan Çığman’ın bu konudaki ayrıntılı düşünceleri için bkz. Kenan Çığman, *İnançlar*, İstanbul 2005.

taklidi imandan ilme'l-yâkîne geçmek için okusun” tavsiyesinde bulunmaktadır. *İnançlar* kitabı hakkında, tanınmış edebiyatçı Ahmet Kabaklı 13 Eylül 1971 tarihli köşe yazısında: “*Yurdumuzu müstemleke askerleri değilse de ondan beş beter-“müstemleke fikirleri ve eylemleri” sarıyor. İnançları okuyun ki, bu kötü düşünceler daha fazla direnme imkânı bulamasın*” (<http://cansaati.org.>) şeklinde bir değerlendirme yapmıştır.

Kenan Çığman dışındaki diğer IX. Dönem Çankırı milletvekilleri daha çok siyasi çalışmalarıyla adını duyururken, Çığman ise edebiyatçı kişiliğiyle de adından söz ettirmiştir. Bu konuda eğitilmiş bir aileden gelmesi ve yetişme tarzının da etkisi olduğunu söylemek mümkündür.

2. IX. Dönem TBMM Siyasi Faaliyetleri

a. Kanun Teklifleri

1- Kenan Çığman, Rize Mebusu İzzet Akçal öncülüğünde 52 milletvekiliyle birlikte, TCK'nın bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında bir kanun teklifi vermiştir.⁶

2- TBMM'nin doktor kökenli milletvekillerinden Kenan Çığman'ın, Meclis Başkanlığı'na “*Verem Savaş Kanunu*” teklifi verdiği, bu teklifin Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu ile Bütçe Komisyonu'na gönderildiğine dair TBMM tutanaklarında bilgi var (TBMM Tutanak Dergisi, 4 Şubat 1952: 26) ancak daha sonraki süreçte bu kanunun akıbetine dair herhangi bir bilgi kaydına rastlanmamıştır.

3- Kenan Çığman, TBMM başkanlığına başvurarak, Ankara'nın Saraçoğlu Mahallesi'ndeki “*D*” tipi blok evlerin veremle mücadelede kullanılmak üzere Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı emrine verilmesi hakkında bir kanun teklifi vermiştir. Kanun teklifinde verem hastalığının Türkiye'de her geçen gün daha fazla yayıldığını ve ülkemizdeki ölümlerin yaklaşık 1/5'nin veremden olduğunu ve bu durumun ülke ekonomisine büyük zararlar verdiğini belirtmiştir. Öncelikle, bu hastalığa yakalanmış olanların diğer insanlara bu hastalığı bulaştırmaması için büyük bir hastaneye ihtiyaç olduğunu belirten Çığman, Saraçoğlu Mahallesi'ndeki “*D*” tipi blok evlerin veremle mücadelede kullanılmak için tahsis edilmesini istemiş (TBMM, 15 Temmuz 1953: 794–795) ancak kabul edilmemiştir.

Görüldüğü gibi Çığman'ın doğrudan verdiği iki kanun teklifi de doğal olarak uzmanlık alanını ilgilendiren sağlık sorunları üzerine olmuştur. Turizm

⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz. *TBMM Tutanak Dergisi*, C. 24, 9 Temmuz 1953, B. 105, s. 413-443.

Endüstrisini teşvik için verilen kanun teklifi, bir turizm bölgesi olan Antalya milletvekillerinin hazırladığı ve kendisinin de imzaladığı bir kanun teklifidir.

b. Takrirler

IX. Dönem TBMM Çankırı Milletvekillerinden Kenan Çığman'ın verdiği takrirleri konularına göre gruplandırdığımızda şu şekildedir:

1- Kenan Çığman'ın, 1951 yılı Bakanlıkların ve kurumların bütçe görüşmeleri sırasında verdiği tek takrir vardır.

- 80 milletvekili ile birlikte Çığman tarafından Meclis Başkanlığı'na sunulan, 1951 yılı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı bütçesine, Kanser Enstitüsü yapımı için 300.000 lira ek kaynak konulmasını öngören takrir kabul edilmemiştir (TBMM, 25 Şubat 1951: 861-862).

2- Kenan Çığman'ın, yedi kifayet takriri tespit edilmiştir.

- Erzurum Milletvekili Bahadır Dülger'in, Dilekçe Komisyonu'nun 07.07. 1950 tarihli Haftalık Karar Cetveli'ndeki 67 sayılı Kararın Kamutayda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Komisyonu raporu görüşmeleri sırasında yapılan tartışmaların ve konuşmaların yeterli olduğunu, oylamaya geçilmesini teklif eden takriri, milletvekillerince kabul edilmiştir (TBMM, 1 Aralık 1950: 20).

- Maarif Teşkilâtı'na dair olan 789 sayılı Kanununun 22. maddesinin kaldırılması hakkındaki kanun teklifi ile ilgili yapılan görüşmeler sırasında Çığman'ın verdiği takrir kabul edilerek oylamaya geçilmiştir (TBMM, C. 4, 31 Ocak 1951, B. 37, s. 487).

- Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Bütçesi görüşmeleri devam ederken, Kenan Çığman'ın oylamaya geçilmesine dair önerisi Meclis tarafından kabul edilmiştir (TBMM, C. 5, 23 Şubat 1951, B. 49, s. 530).

- Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, köylü kız çocuklarının ilk tahsil yaşı hakkında kanun teklifi ile Balıkesir Milletvekili Sıtkı Yırcalı ve dokuz arkadaşının, Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilât Kanununun 13. maddesinin değiştirilmesine ve aynı kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim Komisyonu raporu görüşmelerinin sona erdirilerek oylamaya geçilmesine dair verdiği önerge kabul edilmiştir (TBMM, 15 Haziran 1951: 223).

3- Kenan Çığman'ın, Meclisin gündeminin belirlenmesiyle ilgili takrirleri:

- 50 milletvekiliyle birlikte ortak bir takrir vererek, 2897 sayılı Hayvanlar Vergisi Kanunu'nun 1952 malî yılı başından itibaren kaldırılmasının,

Meclis'te oylanmasını talep eden tavrı kabul edilmemiştir (TBMM, 2 Mayıs 1951: 16, 17).

• 28 Nisan 1952 Cuma günü Çankırı milletvekili Dr. Celal Otman'la birlikte TBMM başkanlığına bir önerge vererek, gündemin yoğun olması dolayısıyla görüşülecek konuların sözlü sorulardan önce ele alınmasını teklif etmişler ve bu teklif Meclis tarafından kabul edilmiştir (*TBMM*, 28 Nisan 1952: 4).

• 11 Şubat 1953 Çarşamba günü, aralarında Çankırı milletvekili Celal Otman'ın da yer aldığı 3 milletvekiliyle birlikte, kanun tasarısı ve tekliflerinin sözlü sorulardan önce görüşülmesini teklif etmiş, öneri Meclis tarafından kabul edilmiştir (*TBMM*, 11 Şubat 1953: 216).

4- Kenan Çığman'ın, bütçeden bazı kurum, kuruluş ve derneklere yardım yapılması amacıyla sunduğu tavrılar:

• 1951 yılı bütçesi görüşmeleri sırasında, Çığman 101 milletvekiliyle birlikte, İzmir Fuarına yapılan yardım ödeneğinin 50.000 liradan 150.000 liraya çıkarılmasını teklif eden bir önerge vermiş ancak önerge Meclis tarafından reddedilmiştir (*TBMM*, 24 Şubat 1951: 727-728, 731).

• 1951 yılı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Bütçesi görüşmeleri sırasında, Kenan Çığman'ın, aralarında Çankırı milletvekillerinden Celal Otman'ın da yer aldığı 55 milletvekiliyle beraber, kanserle mücadele için ayrılan paranın 17.401.039 liradan 17.701.739 liraya çıkarılmasını ve Kanser Enstitüsü kurulmasını öngören tavrı, Meclis'çe uygun görülmemiştir (TBMM, 26 Şubat 1951: 951, 960).

• Kenan Çığman'ın, 24 Şubat 1953'te Vakıflar Genel Müdürlüğü bütçesi görüşmeleri sırasında, 65 milletvekiliyle birlikte, bütçeye hayır işlerinde kullanılmak üzere 500.000 lira ilave yapılarak, ödeneğin 700.000 liraya yükseltilmesine dair önerisi, Meclis'te alkışlarla kabul edilmiştir (TBMM, 24 Şubat 1953: 887-888).

• 1954 yılı Maliye Bakanlığı bütçesi görüşmeleri sırasında, 54 milletvekiliyle birlikte, Türk Ocağı'na yardım için konulan ödeneğin 20.000 liradan 100.000 liraya çıkarılmasını isteyen bir tavrı vermiş, Meclis'te yapılan oylamada, tavrı kabul edilmiştir (TBMM Zabıt Ceridesi, 24 Şubat 1954: 819-820).

5- Kenan Çığman'ın, bazı kanunların tekrar görüşülmek üzere yeniden komisyonlara gönderilmesi veya bazı değişiklikler yapılmasına dair sunduğu üç tavrı tespit edilmiştir.

• Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu Tasarısının geçici bir komisyonda görüşülmesi amacıyla, 60 milletvekiliyle beraber bir önerge vermiş ve önerge Meclis'te kabul edilmiştir (TBMM, 7 Mayıs 1952: 94-95).

- Erzurum. Mebusu Mustafa Zeren'in, Ordu Dahili Hizmet Kanunu'nun 66. maddesine; *“yaralı askerlerin veya askerlik vazifesi sırasında yaralananları tedavileri Milli Savunma Vekâletince devam ettirilir”* fırcasının eklenmesi görüşmeleri sürerken, bir takrir vererek, fırcanın *“zaruri sebebler dolayısıyla tedavileri Milli Savunma Bakanlığı'nca devam ettirilebilir”* şeklinde değiştirilmesini istemiş, bu talep Meclis'te kabul görmüştür (TBMM, 20 Temmuz 1953: 860).
- 1954 yılı bütçe görüşmeleri sırasında, Emekli, Dul ve Yetim Aylıklarına Zam Yapılması Hakkındaki Kanun Lâyihası ile ilgili olarak, maaşlarda en düşükten en yüksek maaşa doğru, % 35 artıştan başlamak kaydıyla kademeli azalan bir zam yapılmasına dair Çığman'ın verdiği takrir, Meclis İçtüzüğü'ne uygun olmadığı için işleme konmamıştır (TBMM, 25 Ocak 1954: 336). Çığman bu takriri ile sosyal adalet ve eşitlik anlayışı çerçevesinde, gelir dağılımında yaşanan sorunların azaltılmasına katkı yapmak istediği anlaşılmaktadır ama olmamıştır.

c. Meclis Konuşmaları

c.1. Sağlıkla İlgili Konuşmaları

- Denizli milletvekili Kemal Cemal Öncel'in, Niyazi Kural adlı bir hastanın tedavi için Amerika'ya gönderilmek için yaptığı müracaat ile ilgili, Dilekçe Komisyonu'nun 23.02. 1950 tarihli Haftalık Karar Cetveli'ndeki 2959 sayılı kararın Kamutay'da görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Komisyonu raporuyla ilgili söz alarak konuşmuştur. Konuşmasında: *“Arkadaşlar benden evvel konuşan Sayın Milletvekili salâhtan bahsetti. Bu salâhtan maksat, hastanın tamamiyle iyi olacağı mânasını ifade etmez. Buradaki salâhın mânası, biraz düzelebilir demektir. Yoksa hastanın vaziyetinde esaslı hiçbir değişiklik olmayacaktır. Şu hale göre hastanın Amerika'ya gönderilebilmesi için ya hayatının tehlikede olması yahut oraya gittiği zaman iyi olabileceğine dair bir kanaat edinmemiz icap eder”* diyen Çığman, Niyazi Kural adlı hastanın hayati bir tehlikesinin olmadığını ve Amerika'da yapılacak tedavinin önemli bir iyileşme sağlamayacağını bilindiğini söyleyerek, konuşmasına şöyle devam etmiştir: *“Bu vatanda birçok mustarip vatandaşlarımız, bir sürü hastalarımız var. Hepiniz bilirsiniz hastanelerimizde hastalar çift yatıyorlar. Nihayet bize göre bu hastayı Amerika'ya göndermemek lâzımdır. Kararlarımızda hissiyatla değil, hakikatlere ve kanunlara dayanmalıyız”* diyen Kenan Çığman, müracaatın kabul edilmemesini istemiştir (TBMM, 16 Haziran 1950: 194–195).
- Kenan Çığman, Adalet Bakanlığı bütçesi görüşmeleri sırasında söz almıştır. Konuşmasında otopsi yapan doktorların sıkıntılarını dile getirmiş ve

Adalet Bakanlığının kaza merkezlerinde otopsi de kullanılacak malzemeleri bulundurmasının gerekli olduğunu ifade etmiştir (TBMM, 22 Şubat 1951: 496).

• Çığman, 1951 yılı Mili Eğitim Bakanlığı bütçesi görüşmelerinde söz almış ve kendisinden önce konuşan milletvekillerinin eğitim sistemiyle ilgili sordukları soruları Milli Eğitim Bakanı'nın cevaplandırmasını istemiştir (TBMM, 25 Şubat 1951: 790).

• 1951 yılı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Bütçesi görüşmeleri sırasında Kenan Çığman, konu hakkında görüşlerini ortaya koyduğu konuşmasında, bazı milletvekillerinin doktorları eleştirdiğini, hâlbuki doktorların zor koşullar altında ve fedakârca çalıştığını, onların bu çalışmalarının yeterince takdir edilmese bile aleyhlerinde konuşulmaması gerektiğini belirtmiştir (TBMM, 26 Şubat 1951: 947).

• Erzurum Mebusu Mustafa Zeren'in, Ordu Dahili Hizmet Kanununun 5501 sayılı Kanunla değişen 66. maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifiyle ilgili görüşmeler sürerken, konuşmak için söz alan Kenan Çığman, “*Yurt dışında tedavi görmekte iken kanunlardaki sıhhi izin sürelerini doldurmuş ve fakat maluliyetleri henüz tesbit edilemiyen ordu mensuplarının âzami bir seneyi geçmemek üzere tedavileri Millî Savunma Vekâletince devam ettirilir*” maddesinin mağduriyetlere yol açabileceğini, tedavileri sekteye uğratabileceğini söylemiştir. Bunlardan dolayı maddede, “*Bir yılı geçmemek üzere tedavileri Millî Savunma Vekâletince devam ettirilebilir*” şeklinde düzeltme yapılmasının daha uygun olacağını ifade etmiştir (TBMM, 20 Temmuz 1953: 859).

• Kenan Çığman, İспенçiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanununun 4348 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 5. maddesinin Tadili Hakkında Kanun Lâyihası ve üyesi olduğu Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu raporu görüşmeleri sırasında, Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu adına söz almıştır. Konuşmasında Türkiye’de ilaç sanayisinin kurulmasında bu kanunun çok önem arz ettiğini, bazı milletvekillerinin ülkenin yabancılar tarafından ele geçirileceği konusunda, yabancı sermayeyle ilgili endişelerin yersiz olduğunu ve bunların ülkemize yatırım yapacaklarını, ancak her önüne gelen yabancı sermayenin ülkeye girişine de izin verilmeyeceği hususunda açıklamalarda bulunmuştur (TBMM, 8 Şubat 1954: 129).

• Konya Mebusu Sıtkı Salim Burçak ve iki arkadaşının, Tıp mensuplarının Devlet Teşkilâtı’nda Vazifeye Alınma Şartları hakkındaki 5979 sayılı Kanun’un yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifiyle ilgili söz alan Çığman, doktor, öğretmen ve mühendis gibi memurların mecburi hizmet uygulamasını eleştirmiş, bu uygulama yüzünden birçok hastanenin

doktorsuz, okulun öğretmensiz kaldığını belirterek, mecburi hizmet uygulamasının kaldırılmasını istemiştir (TBMM, 11 Şubat 1954, 205).

c.2. Diğer Konularda Yaptığı Konuşmalar

Dr. Kenan Çığman'ın sağlık dışı konularla ilgili de tespit edilebilen toplam beş konuşması bulunmaktadır. Çığman bu konuşmalarında:

- Doğu Anadolu ve Edirne ilinin kalkınmasının desteklenmesiyle ilgili Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinde herhangi bir ödeneğin olamadığını belirtmiş ve bunun düzeltilmesini istemiştir (TBMM Tutanak Dergisi, 25 Şubat 1951: 809).
- Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanunu Tasarısı görüşmeleri sırasında söz almış ve halktan karşılığında hayvan vermek üzere para toplandığı ama hayvan verilmediğine dair şikâyetler aldığını ve bu konunun araştırılması, suçlu varsa cezalandırılması gerektiğini belirtmiştir (TBMM, 27 Şubat 1951: 1047).
- 1951 yılı Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesi tartışılırken, din konusunun partiler arasında politika malzemesi yapılmaması konusunda bazı dileklerde bulunmuştur (Milliyet, 23 Mayıs 1951: 1).
- Ordu Dahili Hizmet Kanununun 5501 sayılı Kanunla değişen 66. maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi görüşülürken, iki kez söz almış ve bu kanunun yurt dışına gitmiş ama tedavisi bitmemiş askerlerin mağdur olmasını önleyeceğini belirterek, kanunun desteklenmesini istemiştir (TBMM, 7 Temmuz 1953: 856, 861).
- Kamu Alacaklarının Tahsili Hakkındaki Kanun Lahiya'sı görüşülürken, "*Borçlunun malı bulunmadığı veya borca yetmediği takdirde...*" ibaresinin komisyon görüşmelerinde metinden çıkarıldığını ve bu değişikliğin kefil olanları zor duruma düşüreceğini belirterek, bu ifadenin tekrar metine eklenmesine dair bir konuşma yapmıştır (Tutanak Dergisi, 20 Temmuz 1953: 881).
- 1954 yılı bütçe görüşmeleri sırasında, Emekli, Dul ve Yetim Aylıklarına Zam Yapılması Hakkındaki Kanun Lâyihası ile ilgili olarak söz almış ve maaşların az olduğunu ve maaşlarda adaletsizliklerin olduğunu, bunu gidermek için bir önerge verdiğini belirterek, milletvekillerinden bu konuda destek istemiştir (TBMM, 25 Ocak 1953: 356, 336).
- 1954 yılı Ulaştırma Bakanlığı bütçesi görüşmelerinde, DP iktidarından önceki üç yıllık dönemde, Devlet Demiryolları personelinin birçok özlük haklarından mahrum bırakıldığı için, çalışanların yargıya başvurduklarını ve

kazandıklarını, bu nedenle Bakanlığın mahkeme masraflarını da karşılamak zorunda kaldığını belirterek, gelecek yıllarda benzer hadiselerin yaşanmaması için tedbir alınması gerektiğini ifade etmiştir (TBMM Zabıt Ceridesi, 26 Şubat 1954: 1063).

d. Komisyon Faaliyetleri

Kenan Çığman, IX. Dönem TBMM'nin yasama yıllarında 4 kez Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonlarında, bir kez de Çalışma Komisyonu'nun da görev yapmıştır. Çığman, Meclis'in birinci yasama yılında 29 Mayıs 1950 Pazartesi günü yapılan komisyonlara üye seçimlerinde, 368 oyla TBMM Çalışma Komisyonu'na seçilirken (TBMM, 29 Mayıs 1950: 36), ikinci yasama yılında 6 Kasım 1950 Pazartesi günü yapılan komisyon seçimleri için Ulaştırma Komisyonu tasnif heyeti üyeliğine getirilmiş ve aynı gün yapılan komisyon seçimlerinde ise bu kez, 303 oyla yeniden Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu'na seçilmiştir (TBMM, 6 Kasım 1950: 23). Üçüncü yasama yılı 9 Kasım 1951 Pazartesi günü yapılan komisyon seçimleri için Adalet Komisyonu tasnif heyetini seçilirken (TBMM, 9 Kasım 1951: 27), aynı gün yapılan komisyon seçimlerinde 291 oyla komisyona üye seçilmiştir (TBMM, 9 Kasım 1951: 34). Dördüncü yasama yılında 10 Kasım 1952 Pazartesi günü yapılan komisyonlara üye seçimlerinde ise 318 oyla Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu'na seçilirken (TBMM, 10 Kasım 1952: 40), 27 Nisan 1953 Pazartesi günü Dilekçe, Ekonomi, Gümrük ve Tekel Komisyonlarına eksik üyeler için yapılacak seçim de tasnif heyetinde yer almıştır (TBMM, 27 Nisan 1953: 523). IX. Dönem TBMM'nin son yasama yılı olan beşinci yasama yılında ise, 9 Kasım 1953 Pazartesi günü yapılan komisyon seçimlerinde Meclis Kitaplık Komisyonu Tasnif Heyeti'nde yer alırken (TBMM, 9 Kasım 1953: 32) üye seçimlerinde 246 oyla, bir kez daha Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu'na seçilmiş (TBMM, 9 Kasım 1953: 38) ve yasama yılı sonuna kadar görev yapmıştır.

Milletvekili seçilmeden önce mesleği doktorluk olan Kenan Çığman, görev yaptığı komisyonlarda, komisyon çalışmaları sırasında diğer üyelerle fikir alışverişinde bulunmuş ve Tıp Mensuplarının Devlet Teşkilatında Vazifeye Alınma Şartları Hakkında Kanun, Kör, Sağır ve Dilsizlere Mahsus Bazı Cihazların, Gümrük Resmi ve Diğer Vergilerden Muafliği Hakkındaki Kanun, Eczacılar ve Eczaneler Hakkındaki Kanun vb. kanunların raporlarının hazırlanmasına katkı yapmıştır.

3. X. Dönem TBMM Siyasi Faaliyetleri

Kenan Çığman 14 Mayıs 1954 Cuma günü yemin ederek X. Dönem TBMM'deki görevine başlamış (TBMM, 14 Mayıs 1954: 2) ve Meclis'in son oturumu olan 11 Eylül 1957 tarihine kadar bu görevini sürdürmüştür. Geçen bu süre içerisinde 3 kanun teklifi, 10 Meclis konuşması, 16 değişiklik veya yeterlilik takriri vermiş ve Meclis komisyonlarında görev yapmıştır. Meclis çalışmaları sırasında başta Adnan Menderes başkanlığında kurulan DP Hükümetlerinin programı ve güven oylamaları olmak üzere 272 olumlu oy kullanmış, bir kez ise olumsuz oy kullanmış, diğer oylamalara ise katılmadığı tespit edilmiştir.

a. Kanun Teklifleri

1. Çankırı Mebusu Kenan Çığman'ın, TBMM Başkanlığına verdiği Türkiye Veremle Mücadele Kanunu teklifinin, Çığman'ın da görev yaptığı Sıhhat ve İçtimai Muavenet Encümenliği ve Bütçe Encümenliği'ne gönderilmesine karar verilmiş (TBMM, 28 Haziran 1954: 2) ancak konu bir daha Meclis gündemine gelmemiştir.

2. Çankırı Mebusu Kenan Çığman ve Bolu Mebusu Lûtfi Oğultürk'ün, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 7. maddesine Bir Fıkra Eklenmesi hakkındaki 6015 sayılı Kanunun 1. maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifinin (2/266) Maliye ve Bütçe Encümenlerine gönderilmesi kararı alınmış (TBMM, 10 Şubat 1956, 133) ancak bir daha Meclis gündemine gelmemiştir.

3. Namık Kemal Mahallesi'ndeki (D) ve (E) blok evlerin verem hastanesi yapılması hakkında (TBMM, 18 Haziran 1954: 2) Çankırı Mebusu Kenan Çığman'ın verdiği kanun teklifi, Çığman'ın talebi üzerine geri verilmiştir (TBMM, 25 Şubat 1956: 696).

b. Meclis Konuşmaları

Çankırı Milletvekili Kenan Çığman'ın X. Dönem TBMM'de en dikkat çeken sözleri CHP Genel Başkanı İsmet İnönü'ye yönelik sataşmalarıdır. Millî Korunma Kanununun Tadiline Dair Kanun Lâyihası görüşmeleri sırasında kürsüde konuşma yapan İsmet İnönü, iktidara yönelik sert eleştiriler getirmiş ve yapılmak istenen değişiklikleri “*kapalı ve karanlık bir rejime kati olarak dönmek kararının en kuvvetli delili*” olarak nitelendirmiştir. Halkın sıkıntılarını dile getirmeyi engellemeye çalışan hükümetin basını susturmaya çalıştığını ileri sürmüştür. “*İktisadi buhranın ıstıraplarına ve içtimai sefaletin her gün artmasına çare bulamayan idaremiz basının yazılarından*

dehşet duyar olmuştur.” Bu sözler karşısında sinirlenen Kenan Çığman, bu konuda İsmet İnönü’nün söyleyecek sözü olmadığını vurgularcasına; “*Sen bu memleketi ıstırap içinde bırakan adamsın*” demiştir (TBMM, 6 Haziran 1956: 100).

Toplantılar ve Gösteri Yürüyüşleri Hakkında Kanun Lâyihası ve Muvakkat Encümen Mazbatası ile ilgili partisinin görüşlerini aktarmak için kürsüde konuşma yapan İsmet İnönü; “*Bir hürriyetin hududunu tasrih etmek o hürriyeti esasından tahribetmeye vesile addedilemez*” sözleriyle seçim dönemi dışında toplantı ve yürüyüşlerin yasaklanmasının Anayasa’ya aykırı olduğunu savunmuştur. İnönü’nün daha sonra söylediği “*Toplanma hürriyeti Anayasa hakkı olduğu gibi İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile gene insan haklarını ve ana hürriyetleri koruma sözleşmesi ile de devletimizin mevzuatı arasına girmiştir*” sözlerine sinirlenen Kenan Çığman kürsüde konuşma yapan İnönü’ye tepkisini “*İnsan gibi konuşanlar için; hayvan gibi konuşanlar için değil!*” sözleriyle göstermiştir (TBMM, 27 Haziran 1956: 525).

Maarif Vekâleti bütçesiyle ilgili görüşmeler sırasında söz alan Kenan Çığman, Bakanlığın bütçesinin 200 milyon liradan 321 milyon liraya artırılırken, köy okullarının yapımı için ayrılmış olan 15 milyon liranın artırılmadığına dikkat çekmiş ve ihtiyacı karşılamaya yeterli olmayacağı belli olsa da en azından 5 milyon liralık bir artış yapılmasını istemiştir. “*Benim tebarüz ettirmek istediğim şey, köy mekteplerinin Devlet Bütçesinden ayrılan paralarla yapılmasına başlanmasının köylünün mektep düşüncesinde büyük bir inkılâp yaratmış olmasıdır*” sözleriyle bu küçük adımın halk üzerinde oldukça önemli etkiler bırakacağını savunan Kenan Çığman, DP ile CHP dönemindeki uygulamaları kıyaslamıştır. CHP döneminde okulların zorla köylülere yaptırıldığını ve çocuklarında mecbur kaldıkları için okula gittiklerini ileri süren Çığman; iki parti arasındaki zihniyet farkını şu sözlerle ortaya koymuştur: Geçmişte “*Köylüler bizim mektebimiz vardır, yaptırmayın diyorlardı. Bugün bütün köylüler köyümüze mektep isteriz diye feryad ediyorlar. Hiçbir fark olmasa dahi, iki parti arasındaki zihniyet farkının doğurduğu bu netice de büyük bir eserdir.*” Bu durumun memleketin geleceği açısından çok önemli olduğunu ve ülkede ciddi bir değişimin yaşanmasını sağlayacağını iddia etmiştir. Son olarak DP ile CHP döneminde yapılan okulların inşaat kalitelerini karşılaştırmıştır. Çığman’a göre, DP döneminde yapılan okullar halkın ihtiyaçlarını karşılama ve inşaat kalitesi bakımından mükemmeldir. CHP döneminde yapılan okulların çoğu ise kısa sürede kullanılamayacak kadar kötü hale gelmiştir. Bazıları, büyük paralar harcanarak tamir ettirilmiş ve kullanılabilir hale getirilmiştir. Bu konunun da dikkate alınması ve tartışılması gerekmektedir (TBMM, 24 Ocak 1955: 641).

Kars Mebusu Besim Atalay'ın, 2.V.1954 tarihinden 12.XI.1955 tarihine kadar İstanbul, İzmir ve Ankara'da intişar eden gazete ve mecmualara ne miktar resmî ilân verildiğine, bu ilânların bedeli ile tevzi ölçülerinin ne olduğuna dair sorusuna Hükümet adına Devlet Bakanı Emin Kalafat'ın sözlü cevabı sırasında yapılan tartışmaların gereksiz yere uzadığını düşünen Kenan Çığman, “*Burada mühim işler dururken gazetelere verilen ilânlarla mı meşgul olacağız? Biraz insaf edin*” şeklinde tepki göstermiştir (TBMM, 16 Ocak 1956: 122).

Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti bütçesi görüşmeleri sırasında üniversite ve yüksekokullarda okutulan öğrencilere verilecek burslar konusu görüşülürken, Kenan Çığman konunun önemli olduğunu belirterek söz hakkı istemiştir. Konuşmasında kitap, araç-gereç ve kıyafet ücretlerinin diğer öğrencilerle kıyaslandığında daha yüksek olan tıp öğrencilerine verilecek bursun bu nedenle daha fazla olması gerektiğini belirtmiştir. “*Kabul etmek lâzımdır ki, bu masraflar ayda 25 liradan fazla tutmaktadır. Esasen teklif edilen 150 liradır. Senede 250 lira kadar bir para ediyor ki, bunların kitap ve alet paralarını ancak karşılar*” diyen Çığman, diğer öğrencilerin başka işlerde çalışabildiklerini ancak tıp öğrencilerinin sabahdan akşama kadar hastanede ve laboratuvarda, dershanede çalışmak mecburiyetinde oldukları için başka bir işte çalışmalarının mümkün olmadığını belirtmiştir. Bu sebeple onlar için bursun 150 liraya istisnai olarak çıkarılmasını önermiş ve bu teklif Meclis tarafından yerinde bulunarak, kabul edilmiştir (TBMM, 28 Şubat 1956: 1173).

Türk Ceza Kanununun 370 ve 383. maddelerin değiştirilmesi ile ilgili görüşmeler sırasında konuşmak için Meclis kürsüsüne gelen Kenan Çığman, değişiklik için yapılan teklifleriyle ilgili Adliye Encümeni'nin hazırladığı Ceza Kanunu ile ilgili hazırladığı tasarı ve tasarısı aleyhinde konuşanların eleştirilerine cevap vermek istediğini söylemiştir. “*Suçla ceza arasındaki nispeti mukayese etmek lâzımdır*” diyen ve tasarımı eleştirenlerin başka konularda örnekler verdikten sonra orman yangını gibi önemli bir konuda 10 senelik ceza müddetini çok bulduklarını ifade eden Çığman, ormanların memleketimiz için ne kadar önemli olduğunu ve ülkemizde ormanların gittikçe azaldığını, uzmanlar böyle devam etmesi halinde 15-20 sene sonra orman ağacı olarak tek dikili ağacımızın kalmayacağını belirtmiştir. Bu durumda elbette tedbirler alınması gerekmektedir. Bu tedbirlerden birisi de cezanın artırılmasıdır. Çığman; “*Bir ormanın yakılması memlekete ihanet demektir. Bir ufak tarla açacağım diye memleketin ormanını yakıyor, binlerce ağaç yakıyor, o kadar ağaç yanıyor ki, bâzan milyonları buluyor.*” Sözleriyle ormanla ilgili cezalarına dikkat çekmiştir.

Kenan Çığman orman olmayan yerlerde yaşayanların yakacak ve hayvan yemi temin etmede büyük sıkıntı çektiklerini ve ciddi miktarlarda para harcadıklarını belirtmiştir. *“Bu kadar ağaçsızlık derdi çektiğimiz halde orman yangınına sebebiyet verenlerin ufak bir ceza ile bırakılması elbette çok büyük hata olur. Bunu memlekete ihanet gibi kabul etmek ve şimdiki cezadan daha ağır ceza ile cezalandırmak gerektiği kanaatindeyim”* diyen Kenan Çığman *“müeyyidenin artırılması suç adedini azaltmaz”* diyerek cezaların hafifletilmesinin suçun işlenmesini azaltmayacağını, bunun bazı istisnai durumlarda geçerli olabileceğini söylemiştir. Bununla birlikte ormanlarda kasten yangın çıkartanlara verilecek cezanın caydırıcı olması gerektiğini, çünkü kasten yangın çıkaranların bunu düşünerek ve karar vererek yaptıklarını iddia eden Çığman’a göre bu suçu işleyenler cezaların ağır olduğunu, cezanın 10 sene olduğunu görürlerse kararlarından vazgeçeceklerdir. *“Verilecek cezaların asgari haddi 5 senedir”* diyen bazı milletvekillerinin sonra da hâkimlerin hiçbir zaman 5 seneden az ceza vermediği eleştirmektedir. Bu tartışmalar yeni düzenlemeyle birlikte son bulacaktır. Kenan Çığman verilen cezalarla ilgili hakimlerin inisiyatif kullanmalarıyla ilgili eleştirilerle alakalı olarak, hakimlerin tutumlarını savunmuş, *“Nihayet hâkimlerimiz de orman yakmanın bu memleket için ne felâketler doğuracağını takdir edemeyecek insanlar değillerdir. Elbette bunu takdir edecekler ve kanunen konan cezayı vermekte tereddüt etmeyeceklerdir”* demiş ve tasarının kabul edilmesini istemiştir (TBMM, 2 Nisan 1956: 24-25).

Gaziantep Mebusu Süleyman Kuranel'in, yapı ve imar kanunu teklifi ve Muvakkat Encümen Mazbatası görüşmeleri sırasında inşaat başlamadan peşinen tapu ibrazı istenmesi gerektiğini, bu durumun ileride ortaya çıkabilecek birçok sorunu önleyeceğini savunan Kenan Çığman’a göre, *“Eğer tapu peşinen istenmeyecek olursa başka arsalar üzerinde izin alınarak inşaata başlanacaktır. Hattâ birçok suiniyet sahibi kimseler arsaları kâfi gelmediği için yanındaki arsalardan faydalanmak maksadiyle sahibinin orada bulunmamasından istifade edecektir.”* Bu durum İnşaat başladıktan sonra mahkemeye intikal ederse durum içinden çıkılmaz bir hal alır. Birçok masraf ile birlikte bir de arsa sahipleriyle binayı yaptıran arasında sorunlara yol açacaktır. Bunu engellemek ancak tapusunu ibraz ile mümkün olacaktır. Bazı milletvekillerinin söylediklerinin aksine belediye tapu dâvalarını halledecek bir makam değildir. Fakat inşaata başlamak isteyenler belediyeye tapu ibraz edecek, belediye de ona göre müsaade verecektir. Daha sonra aralarında anlaşmazlık olursa çözüm mahkeme yoluyla olacaktır. Sonrasında gecekonduların meselesine değinen Kenan Çığman, normalde gecekonduların izin alınmaksızın gizlice yapıldığını ancak inşaata başlamadan tapu ibrazı

gerekmezse bir başka türlü gecekondü faaliyeti başlayacağını ileri sürmüştür. “Yani kendi arsası yoksa gidip bir başkasının arsası üzerinde inşaat müsaadesi alacak ve oraya binayı yapacaktır. Bunu menetmek ve ettirmek de ayrı bir mesele olacaktır. Sonra arkadaşlar, her arsa sahibi arsasının başında oturacak değildir” diyen Çığman’a göre, oturduğu şehrin dışında gayrimenkulü olanlar sıkıntı yaşayacaklardır. Bunları önlemek için belediyelere tapunun önceden sunulmasını istemek gerekir aksi takdirde inşaat başladıktan sonra bunların çözülmesi zor ve maliyetlidir. Ayrıca ülke genelinde arazilerin tapulandırılması için Hükümetin büyük çaba harcadığını ve vatandaşlarında bu fırsattan yararlanmasının menfaatlerine olduğunu söyleyen Kenan Çığman, maddenin aynen kabul edilmesi gerektiğini savunmuştur (TBMM, C. 11, 20 Nisan 1956: 154).

Kenan Çığman, Köy Enstitüleri ile İlk Öğretmen Okullarının Birleştirilmesi Hakkındaki 6234 Sayılı Kanuna Ek Kanun Lâyihası münasebetiyle yapılan görüşmeler sırasında söz almıştır. Demokrat Partili bir milletvekilinin Meclis kürsüsünden sayıları 20.000’i bulan köy enstitüsü mezunlarına komünist dediğine dair iddiayı kabul etmeyen Kenan Çığman’a göre sadece bu ülkede bir zamanlar komünist yetiştirilmek istendiği vurgulanmak istenmiştir Kendisi de bu enstitülerde doktorluk yaptığı için bu durumun şahididir. Daha sonra sağlık çalışanlarının çalışma koşullarının öğretmenlerinkinden daha ağır olduğunu ve farklı değerlendirilmelerinin doğru olmadığını belirtmiştir. Ayrıca sağlık mekteplerinden mezun olan sağlık memurlarının senelerden beri kadrosuzluk yüzünden mağdur olduklarını, 15-20 lira maaşla yıllardır beklediklerini ve bunların intibaklarının da düşünülmesi gerektiğini söylemiştir. Sıtkı Salim Bey’in, Bütçe Komisyonunda bekleyen bu konudaki kanun teklifinin bir an önce Heyeti Umumiye’ye getirilerek konuşulmasını istemiştir (TBMM, 26 Aralık 1956: 294-295).

Gülhane Askerî Tıp Akademisi hakkında kanun lâyihası görüşmeleri sırasında kürsüye çıkan Kenan Çığman, Gülhane Tıp Akademisinde kürsü başkanlığını yapanların, doçentlik yapmış kimseler olduğunu ve profesörlük için gereken 5 seneyi tamamladıklarını belirtmiştir. Fakat bunların profesör olmalarını engelleyen bazı yasal düzenlemeler olduğunu söyleyen Çığman, bu öğretim üyelerinin mağdur edilmesine engel olacak düzenlemelerin yapılmasını istemiştir (TBMM, 5 Haziran 1957: 46).

c. Takrirler

Çankırı Milletvekili Kenan Çığman, Namık Kemal Mahallesi’ndeki D ve E tipi blok evlerin verem hastanesi yapılması hakkında verdiği kanun teklifinin

geri çekilmesine dair takriri Meclis tarafından kabul edilmiştir (TBMM, 24 Şubat 1956: 598).

Bağlı Buldukları Teşkilât Emrine Alınmak Suretiyle Vazifeden Uzaklaştırılacaklar Hakkında Kanun ile ilgili müzakereler sırasında Kenan Çığman değişiklik önergesi vermiştir. Buna göre 2556 sayılı Hâkimler Kanunu'ndaki birinci maddenin birinci fıkrasındaki (hâkim) kelimesiyle, birinci maddenin son fıkrası olan 82. maddesinin hükmü mahfuz olduğunu belirten “*ilâ*” kısmının kaldırılmasını teklif etmiş ancak bu teklif Meclis tarafından uygun görülmemiştir (TBMM, 5 Temmuz 1954: 464-465).

Kenan Çığman, Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesi görüşmeleri sırasında kurumun bütçesiyle ilgili bir artış teklifi sunmuştur. Buna göre Hademe-i Hayrat Kadrolarıyla ilgili teklif edilen kadro ve ücretlerinin bugünkü ihtiyaçlara cevap verebilecek durumda olmadığı belirtilmiş ve ilişik kadro cetvelinde gösterilen miktar ve ücretler için Diyanet İşleri Reisliği bütçesi bin kadro için 2.244.500 lira ilâve edilmesi istenmiştir. Teklif TBMM tarafından kabul edilmiştir (TBMM, 21 Şubat 1955: 439, 442).

Karayolları Umum Müdürlüğü bütçesi görüşmeleri sırasında Çankırı Milletvekili Kenan Çığman ve 120 arkadaşı kurumun yol bakım ve masraflarının artması, ayrıca kaza, nahiye ve büyük köy grupları yollarının önemli olanlarının da yapılabilmesi amacıyla ilgili birimdeki bütçenin 55.900.000 liradan 75.000.000 liraya çıkartılmasını teklif etmişler, Teklif kabul edilmiştir (TBMM, 24 Şubat 1955, 687, 691).

Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun Lâyihası görüşmeleri sırasında TBMM Yüksek Başkanlığa bir önerge sunan Kenan Çığman, 01.06.1955 tarihinden önce kiraya verilmiş olan gayrimenkul kiralarında bu kanun dolayısıyla “*artırma yapılamaz*” şeklinde bir hükmün konulmasının teklif etmiştir. Teklif ilgili Komisyonun olumsuz görüş bildirmesinden dolayı gündeme alınmamıştır (TBMM, 18 Mayıs 1955, 311, 332). Kenan Çığman ve 14 milletvekili arkadaşı daha sonra Gayrimenkul Kiraları Hakkındaki Kanun Lâyihası'nın oylamasının açık yapılmasını teklif etmişlerdir. Öneri Meclis tarafından kabul edilmiştir (TBMM, 18 Mayıs 1955, 359).

Adnan Menderes Hükümeti'nin programı hakkındaki görüşmeler sırasında “*Yedi saattir aralıksız süren müzakere dolayısıyla yorulduklarını ve vaktin artık geç olduğunu*” da belirten Kenan Çığman, güven oylamasına geçilmesini teklif etmiş, öneri de Meclis tarafından kabul edilmiştir (TBMM, 16 Aralık 1955, 323, 326).

Daha önce Namık Kemal Mahallesiindeki D ve E tipi blok evlerin verem hastanesi yapılması hakkında kanun teklifi vermiş olan Kenan Çığman,

TBMM Başkanlığı'na bir taktırir vererek, söz konusu teklifin geri çekilerek, iadesini istemiştir (TBMM, 24 Kasım 1956: 598). Meclis talebi uygun görerek kanunu iade etmiştir (TBMM, 25 Şubat 1956: 696).

Vatani Hizmet Karşılığı Maaş Alanlarla Emekli, Dul ve Yetim Maaşı Bağlanmış Olanlara Tahsisat Verilmesi Hakkında Kanun Lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası görüşmeleri sırasında birinci Çankırı Milletvekili Kenan Çığman 8 milletvekili ile birlikte Meclise bir önerge vermişlerdir. Söz konusu önergede ilgili kanunda bir değişiklik yapılması istenmektedir: *“Vatani hizmet karşılığı maaş alanlar ile emekli, dul ve yetim maaşı bağlanmış olanlara icra Vekilleri Heyetince tayin edilecek tarihlerde ödenmek üzere yılda üç maaş nispetinde tahsisat ödenmesi ve bu tahsisatın borç için haczedilememesi”* istenmiştir (TBMM, 29 Şubat 1956: 1269).

60 milletvekiliyle birlikte Meclis Başkanlığına bir taktırir veren Kenan Çığman, ordu mensuplarıyla Emniyet Müdürlüğü ve Gümrük Muhafaza ve Muamele Sınıfı Kadrolarında Çalışanlara Birer Er Tayını Verilmesi Hakkındaki 4367 sayılı Kanununun 4684 sayılı Kanunla değiştirilen birinci maddenin tadiline dair olan Bütçe Encümeni metnine şu fırcasının ilâvesini arz ve teklif etmiştir: Ç) Jandarmada mecburi uzatmalı hizmetli er, onbaşı ve çavuşlara ayda 75 lira verilmesi. Teklifi değerlendiren TBMM taktıriri kabul etmiştir (TBMM, 26 Mart 1956: 1294-1295).

1956 yılı bütçesi ile ilgili görüşmeler esnasında Kenan Çığman ve 65 milletvekilinin imzasıyla Diyanet İşleri Reisliği'yle ilgili değişiklik talep edilmiştir. Talebe göre hayrat hademesi olarak ayrılan 10.912.554 liranın 21 760 000 liraya çıkarılması ve bütçeye bağlı (S) cetvelindeki kadroların da 400 adet 200 liralık ve 8 000 adet 150 liralık kadrolar halinde değiştirilmesi istenmiş ancak TBMM tarafından uygun görülmemiştir (TBMM, 24 Şubat 1956: 615, 617).

Maliye Vekâleti bütçesinin görüşmeleri sırasında Çankırı Milletvekili Kenan Çığman ve 61 milletvekilinin imzasıyla Türk Kanser Araştırma Derneği'ne yardım olarak verilen 100 000 liranın 300 000 liraya yükseltilmesi teklif edilmiş ve bu teklif Meclis tarafından kabul edilmiştir (TBMM, 24 Şubat 1956: 790-791).

Kenan Çığman ve 105 milletvekili tarafından Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü bütçesinin 421. spor faaliyetlerinin gerektirdiği masraflar faslına 300 000 liranın ilâve yapılmasını teklif eden öneri TBMM tarafından kabul edilmiştir (TBMM, 24 Şubat 1956: 886. 888).

Nafia Vekâleti Bütçesi görüşmeleri sırasında Çankırı Milletvekili Kenan Çığman ve 72 milletvekili bir değişiklik önergesi vermişlerdir. Bu teklifte

Nafia Vekâleti bütçesinin 741. faslının Sıhhat ve içtimai Muavenet Vekâleti 22. maddesine konan 12 500 000 liranın sağlık merkezleri inşaatı için 5 000 000 lira ilâvesiyle 17 500 000 liraya çıkarılmasını teklif etmişlerse de bu öneri Meclis'te kabul görmemiş ve reddedilmiştir (TBMM, 24 Şubat 1956: 795-796).

Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti bütçesi görüşmeleri sırasında Çığman ve 52 milletvekilinin imzasıyla üniversite öğrencilerine aylık olarak verilen bursun 125 liradan 150 liraya yükseltilmesi ve Sağlık Vekâleti bütçesinin 450. faslındaki 930.000 liraya 180.000 lira ilâve yapılarak 1.110.000 liraya yükseltilmesi önerilmiştir. Takrir Meclis tarafından kabul edilmiştir (TBMM, 24 Şubat 1956: 999-1000).

Milli Korunma Kanunu ile ilgili görüşmeler sürerken, Çığman ve 40 milletvekili tarafından ilgili Kanunu'nun 57. maddenin I numaralı bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini teklif eden bir değişiklik önergesi verilmiştir: 31. maddenin II, III, VIII ve IX. bentlerinde yazılı suçlarla 32'nci maddede yazılı suçları işleyenler, işlemeye teşebbüs edenler, bu fiillere iştirak edenler veya bu fiilleri yaptırınlar hakkında 10 seneden 30 seneye kadar ağır hapis ve 10 bin liradan 30 bin liraya kadar ağır para cezası verilmesi ve bu fiillerin memleketin iktisadi bünyesini sarsacak derecede ağır olması halinde ise suçluya ölüm cezası verilmesi istenmiştir. Talep Meclis tarafından da uygun bulunarak, teklif kabul edilmiştir (TBMM, 1 Haziran 1956: 27-28, 29).

1957 malî yılı Muvazene-i Umumiye Kanunu Lâyihası ve Bütçe Encümeni Mazbatası görüşmeleri sırasında Kenan Çığman, usul hakkındaki müzakerelerin yeterince sürdüğünü belirten ve oylanmasını rica eden bir takrir vermiştir. Ancak kabul edilmeyerek, müzakereler sürdürülmüştür (TBMM, 23 Şubat 1957: 580-581).

d. Komisyon Çalışmaları

Çankırı Milletvekili Kenan Çığman X. Dönem TBMM'nin yasama yıllarında 1 kez Nafia Komisyonu'nda, 3 kez de Sıhhat ve İçtimai Muavenet Komisyonu'nda görev yapmıştır. Çığman, Meclis'in birinci yasama yılında 24 Mayıs 1954 tarihinde yapılan oylamada 375 oyla Nafia Komisyonu üyeliğine seçilmiştir (TBMM, 24 Mayıs 1954: 44). Komisyonda 5 Temmuz 1954 tarihine kadar görev yapmıştır. Meclis'in 1 Kasım 1954 tarihinde başlayan ikinci yasama yılında 10 Kasım'da yapılan oylamada 283 oyla bu kez Sıhhat ve İçtimai Muavenet Komisyonu üyeliğine seçilmiştir (TBMM, 10 Kasım 1954: 36-37). TBMM'nin 1 Kasım 1955 tarihinde başlayan üçüncü yasama yılında 16 Kasım'da 243 oy ile yeniden Sıhhat ve İçtimai Muavenet Komisyonu üyeliğine seçilmiştir (TBMM, 16 Kasım 1955: 42).

Kenan Çığman, X. Dönem TBMM'nin 1.11.1956 tarihinde başlayan son yasama yılında 12 Kasım'da 230 oyla bir kez daha Sıhhat ve İçtimai Muavenet Komisyonu üyeliğine seçilmiş (TBMM, 12 Kasım 1956: 36) ve X. Dönem TBMM'nin son toplanma tarihi olan 11.09.1957 tarihine kadar görev yapmıştır.

Meclis çalışmaları sırasında başta Adnan Menderes başkanlığında kurulan DP Hükümetlerinin hükümet programı ve güven oylaması olmak üzere 272 olumlu oy, bir kez ise olumsuz oy kullanmış, diğer oylamalara ise katılmadığı tespit edilmiştir.

4. Kenan Çığman ve Mustafa Muğlalı Olayı

Kenan Çığman adının belki de en fazla duyulduğu olay; “*Mustafa Muğlalı Olayı*” denilen, 1943 yılının Temmuz ayında Van'ın Özalp ilçesinde, 33 kişinin hayvan kaçakçılığı yaptığı iddiasıyla, 3. Ordu Komutanı Orgeneral Mustafa Muğlalı'nın emriyle, yargısız olarak kurşuna dizilmesi olayıdır. 32 kişinin ölümü, birinin kaçması ile sonuçlanan olay, örtbas edilmeye çalışılmış ancak DP'nin çabalarıyla 1946 yılından sonra konu yeniden gündeme gelmiştir. Muhalefet bu olaydan Cumhurbaşkanı İnönü ile Milli Savunma Bakanı Ali Rıza Artunkal ve İçişleri Bakanı Hilmi Uran'ı sorumlu tutarken, İktidar ise Demokrat Parti'nin derdinin 32 masum vatandaşın öldürülmesi değil; İnönü iktidarını yıpratmak ve oy toplamak olduğunu iddia etmişlerdir. Aylarca süren tartışmalardan sonra bu olay hakkında Mecliste araştırma komisyonu kurulmuş ve Meclis Araştırma Komisyonu'nun kararından sonra dava açılarak, 1947 yılında Orgeneral Mustafa Muğlalı sorumlu tutularak tutuklanmıştır. Dava, Divanı Harbe sevk edilmiş ve Divanı Harp'te, Muğlalı kimseden emir almadan, bu işi kendi iradesiyle yaptığını mahkeme huzurunda söyleyerek, suçu üzerine almıştır. Muğlalı, mahkemece önce idama mahkûm edilmiş, sonra cezası 20 yıl ağır hapse çevrilmiş ancak hasta olduğu gerekçesiyle hastaneye yatırılmıştır. Mahkûmiyet kararı, Askeri Yargıtay'ca bozulmuş fakat dava yeniden ele alınmadan, 11 Aralık 1951'de Orgeneral Mustafa Muğlalı vefat edince, bir süre için de olsa dava kapanmıştır.

Muğlalı Olayı 1955 yılına kadar unutulmuştur. 1955 yılına doğru DP iktidarına karşı CHP'nin muhalefeti yoğunlaşmış ve CHP'liler, DP iktidarını kamu özgürlüklerini kısıtlamakla ve hukuk dışı eylemlerde bulunmakla suçlamaya başlamıştır (İsmail Beşikçi, 1978: 37-42). 6-7 Eylül 1955 olayları bu muhalefeti daha da yükseltmiştir⁷. CHP 6-7 Eylül olaylarının bütün

⁷ 6 Eylül gecesi Atatürk'ün Selanik'teki evine Yunanlılarca bomba atıldığına dair çıkan bir haber sonrası meydana gelen olaylar sonucunda başta İstanbul ve İzmir

sorumluluğunun iktidara ait olduğunu iddia etmiştir. Bunun üzerine DP’de misilleme olarak Orgeneral Mustafa Muğlalı olayını yeniden gündeme getirmiştir. 15 Ağustos 1956’da Meclis’te bu olayla ilgili yoğun tartışmalar olmuş (Beşikçi, 1978: 42) ve bu sırada konuyla ilgili Meclis’te söz alan Çığman söylemiştir: “*Muhterem arkadaşlar; bendeniz, şahidi bulunduğum bir vaka dolayısıyla huzurunuzu işgal etmiş bulunuyorum. Muğlalı’nın muhakemesinin cereyanı sırasında fakültede asistanlık yapıyordum, kendilerini Çerkeş’ten, tanıdığım için görüşmeye gittim, kendisinden bu mesele hakkında izahat rica ettim, anlatışları gerçekten vazih değildi, fakat anlatışına göre çıkan mâna; yukarıdan emir aldığı şeklinde idi. Mustafa Muğlalı dedi ki: Ben nihayet bir ordu kumandaniyim, hudutta vukua gelen bir kaçakçılık hâdisesinde, neden dolayı adamları öldürteyim? Mustafa Muğlalı, bu hâdisede seni göreyim, diye emir veren işi yaptıran zata iki defa mektup yazdım, müdafaa için tevessül edin diye,, cevap vermedi, dedi. Bunun kim olduğunu öğrenmek istedim, anladığıma göre bana İnönü olduğu mânasını verdi ve öyle anladım ki, doğrudan doğruya Reisicumhur olarak İnönü bunların imhası için kendisi emir vermiştir” (TBMM, 15 Ağustos 1956: 392).*

TBMM’de yapılan görüşmeler sonunda sorumlular hakkında Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına ve olayın araştırılmasına karar verilmiş ve tahkikatın Aralık 1956 tarihine kadar bitirilmesi istenilmiştir. Böylece DP, 6-7 Eylül Olayları dolayısıyla muhalefetin iktidara karşı yönelttiği baskı ve eleştirileri bu yolla zayıflatmayı ve önlenmeyi düşünmüştür (Beşikçi, 1978: 42).

Komisyon, Çankırı mebusu Dr. Kenan Çığman’ı da tanık olarak dinlemiştir. Çığman, komisyona verdiği ifadede, kurşuna dizilen vatandaşların ölüm emrinin Orgeneral Muğlalı’ya dönemin Cumhurbaşkanı tarafından verildiğini iddia etmiştir. Bu konu komisyon raporunda; “*Komisyonumuz, tanık sıfatıyla dinlediğimiz Kenan Çığman’dan şu bilgiyi almıştır: Muğlalı’ya sorduğu sorulardan birine aldığı cevap şöyledir: ‘Ben askerim, Başkumandanımın verdiği her emri yaparım. Bugün de yerse gene yaparım’*” (<http://www.cansaati.org>) ifadeleriyle yer almıştır. Görüldüğü üzere Kenan Çığman’ın ifadesi, Meclis Tahkikat Komisyonu raporunda emrin, isim

olmak üzere bazı illerde Gayr-i Müslimlere ait ev ve işyerleri tahrip edilmiş, kiliselere saldırılarda bulunulmuştu. Gece yarısı İstanbul ve İzmir’de sıkıyönetim ilan edilse de hadiseler ancak sabaha karşı bastırılabilmiştir. Dilek Güven, “6-7 Eylül Olayları ve Failleri”, *Toplumsal Tarih Dergisi*, S. 141, İstanbul 2005, s. 19-38.

zikretmeden, Cumhurbaşkanı İnönü tarafından verildiğini ima eder şekilde yer almıştır.

Olaydan sonra İnönü'nün, Van'a giderek, haksızlığa uğramışların gözleri önünde Muğlalı'nın koluna girerek gezmiş olduğunu belirten Tahkikat Komisyonu'nun raporu, 1958 yılının Mayıs ayı başlarında TBMM'de görüşülmüştür. Fakat zaman aşımından ve çeşitli af yasalarından dolayı cezai kovuşturmayla girişilememiş, böylece sorun, siyasal ve hukuksal yönleriyle kapatılmıştır⁸.

Sonuç

Cumhuriyet Dönemi'nde Çankırı'nın yetiştirdiği seçkin insanlardan biri olan Kenan Çığman, kendisini insan sağlığına adanmış bir doktor ve toplumun manevi rahatsızlıklarına derman olmaya çalışan bir düşünürdür. Aynı zamanda Türkiye'nin tarihi bir süreç yaşadığı ve demokrasiye geçiş yılları olan 1940-1960 arası dönemde siyasette ve iki dönem Çankırı Milletvekili olarak TBMM'de yer almış bir politikacıdır.

Çok yönlü ve oldukça donanımlı bir insan olan Kenan Çığman demokrasiye geçişin en kritik döneminde iktidar baskısına rağmen DP cephesinde yer almış ve 27 yıllık CHP iktidarının sona erdiği 14 Mayıs 1950 Milletvekili Genel Seçimi'nde Çankırı Milletvekili seçilmiştir. 1954 yılında yapılan seçimde de ikinci kez milletvekili seçilen Çığman, 1950-57 yılları arasında TBMM'nin aktif milletvekillerinden biri olmuştur. Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu, Çalışma Komisyonu, Nafia Komisyonu ve Sıhhat ve İhtimai Muavenet Komisyonu gibi komisyonlarda görev yapmıştır.

Çankırı'nın sorunlarını Meclis kürsüsünden dile getiren Çığman, ülke meseleleri karşısında da duyarsız kalmamıştır. Doktor olması dolayısıyla özellikle sağlıkla ilgili meselelerde ön plana çıkmıştır. Verem ve kanserle ilgili birçok konuşması ve önerisi vardır. 1951 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesi görüşmeleri esnasında yaptığı bir konuşmada din konusunun siyasete malzeme yapılmamasını istemiştir. Mecliste pek çok önergede imzası bulunan Çığman açık sözlü ve cesur bir kişiliğe sahiptir. Cumhuriyet tarihindeki elem verici olaylardan biri olan "Muğlalı Olayı" ile ilgili yaptığı konuşmadaki sözleriyle bunu kanıtlamıştır. General Mustafa Muğlalı ile yaptığı görüşmede azmettiricinin İsmet İnönü olduğuna dair kanaat oluştuğunu söylemekten çekinmemiştir.

⁸ İsmail Beşikçi, (1978) Orgeneral Muğlalı Olayı, Otuz Üç Kurşun, Ankara.

Hem doktor hem yazar hem de bir siyasetçi olarak çevresine örnek teşkil etmiştir. Çankırı gibi küçük bir ilden başladığı siyasi hayatında ilçe başkanlığı, milletvekillik gibi görevlerde bulunmuş, zor koşullarda mücadele vermiştir. Yazdıkları, söyledikleri şehri ve ülkesi için verdiği yaşam mücadelesiyle gelecek nesillere ışık tutmuştur.

Kaynakça

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi,

— 490.01.295.1187.2.30. — 490.0.001.000.000.295.1187.2.

— 490.01.364.1531.1. — 030.0.010.000.000.78.516.15.

TBMM Arşivi, 1624 NSD, Tercüme-i Hal Kâğıdı.

Güven, Dilek (2005) “6-7 Eylül Olayları ve Faileri”, *Toplumsal Tarih Dergisi*, S. 141, İstanbul, s. 19-38.

Beşikçi, İsmail (1978) *Orgeneral Muğlalı Olayı, Otuz Üç Kurşun*, Ankara.

Öztürk, Kazım (1994) *Türk Parlamento Tarihi, TBMM IX. Dönem (1950–1954)*, TBMM Vakfı Yayınları, C. 7, Ankara.

Çığman, Kenan (2005) *İnançlar*, İstanbul 2005.

TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, (2010) *TBMM Albümü (1920–2010)*, C. 2, Yayınları, Ankara.

TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, (1994) *TBMM Albümü 1920–1991*, Ankara.

TBMM Tutanak Dergisi, *IX. Ve X. Dönem TBMM (1950-1957)*.

Birlik Gazetesi

Bizim Çankırı

Cumhuriyet

Çankırı

Doğruyol

Duygu

Milliyet

<http://www.cansaati.org>. (12.07.2017)

R. BÜYÜKTOLU

KAREFAD, ÇKÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi / Journal of the Faculty of Letters
Cilt/Volume: 9, Sayı/Number: 1, (Nisan/April 2021): 14-41 (Atf için/To cite).

<http://www.tdk.gov.tr>. (Erişim tarihi 14.06.2013).

Ekler

Ek-1. Dr. Kenan Çıgman'ın 1943 yılında CHP Genel Sekreterliği'ne Gönderdiği Milletvekilliği Talep Başvurusu

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

C. H. P. GENEL SEKRETERLİĞİNE

1322

Yeniden seçilecek olan Çankırı XXXXXXXXXXXXXXXX Mebusluğu için mensup bulunduğum sayın C. H. Partisi adına namzetliğimin konulmasına misaaadelerini saygıyla dilerim.

İmza
K. Çıgman

Mebusluk Talebnamesi

T A L İ B İ N	Adı, Soyadı	Kenan Çıgman	Esas mesleği	Dr.
	Doğum yeri	Çankırı	İhtisası	Yoktur.
	Doğum tarihi	1322	Tahsil derecesi	Yüksek
	İş - Mesğalesi	Kalecik Hükümet Tabibi	Son tahsilini bitirdiği okul	İstanbul Tıp Fakültesi
	Mebusluğunu istediği vilâyet	Çankırı	Diploma No. ve tarihi	1933 1466/4534
İkametgâh adresi	Kalecik Hükümet Tabibi			
Çalıştığı yer adresi	" " "			
Partiye kayıtlı bulunduğu	Vilâyeti	Çoruh	Kütük No.	
	Kazası	Şavgat	Kayıt tarihi	1936
	Nahiyesi		Varna faal vazifesi	
	Mahalle veya köyü			
Şimdiye kadar bulunduğu memurluklar, gördüğü fabri hürmetler, Parti teşkilatı içinde dernekte ettiği faal vazifeler.	Oltu Hükümet Tabibliği, Sarıkamış Dekovil taburu Doktorluğu, Şavgat Hükümet Tabibliği, Çerkeş Hükümet Tabibliği.			
	Şavgat Kızılay şubesi ve Çocuk esirgeme kurumu Başkanlığı.			
	Çerkeş Çocuk esirgeme kurumu ve Kızılay şube Başkanlıkları.			
	Memur bulunmaktığım hasebiyle partide faal hizmet alamadım.			
	I 4-8-33 110			

HATIRA: Verilecek cevapların, kısa, açık ve okunaklı olması rica olunur.

30

Ek-2. 1950 Seçim Sonuçlarını Okuyucularına Duyuran 16 Mayıs 1950
Tarihli Çankırı Gazetesi

İDARE YERİ
Çankırı İl Basımevi
TELEFON: 51
Sayısı 5 kuruş

ÇANKIRI
SALI GONLERİ ÇIKARILAN RESMÎ GAZETESİ

SALI
16 MAYIS 1950
Sayı: 1464

Milletvekilleri Seçimi Sükûn İçinde Yapıldı

İlimizde Seçimi Demokrat Parti Kazandı

Kâzım Arar, Kemal Atakurt, Celâl Boynuk, Dr. Kenan Çıgman,
Dr. Celâl Otman Çankırı Milletvekili Oldular.

Pazar günü bütün Türkiye'de olduğu gibi şehirimizde de Milletvekilleri seçimi büyük bir emniyet ve sükûn içinde yapılmıştır.

Sabahın saat 8'inde başlamış olan seçimlere halkımız büyük bir gürültüyle sandık başlarına koşmuş ve oylarını kullanmışlardır.

Şehirimizde 18 sandık bulunuyordu. İlimizde 455 sandık ve 93.810 seçmen vardı. Aday listelerinde beşer C.H.P., D.P. ve M.P. partileri adayları ile 7 bağımsız aday olmak üzere 22 aday güdülmüştür. Sabahın akşamı kadar seçmen kartları ellerinde gelen seçmenlerin a d l a r ı kolaylıkla kâğıtlardan bulunuyor, imzaını atan, par m a ğ ını basan bir zarf alarak kapalı bir yere giriyor ve oyunu zarfı koyup kapatarak çıkarıyor, sandığı atıyor. Böylece intizamla devam eden seçim saat 17 de sonuçlanmış ve hemen sandık kurulları hal-

kin ve partili müşahhilerin önünde sandıkları açmışlar ve atılan tasvirleri yapmışlardır.

Merkez ilçe seçim kurulu bütün gece, dün ve gece çalışmış sandıklardan gelen oy tutularını aşarak tasvir başlanmıştır.

Dün saat 10 da ilçe ilçe olarak ilk tasvir neticesi ilçe seçim kurulları tarafından ilçe ilçe olarak bildirilmiştir.

Buğün sabah da Kuruluş ve Eğitim ilçe ilçe olarak gelen tasvir sonuçları ilçe seçim kurulları tarafından ilçe ilçe olarak bildirilmiştir.

Unvanı olarak anlaşılmış olan, ilimiz Milletvekili seçilmedi Demokrat Parti adayları Kâzım Arar, Kemal Atakurt, Dr. Celâl Otman, Dr. Kenan Çıgman, Celâl Boynuk seçilmedi kazanmışlardır.

Kendilerini tebrik eder, başarılar dileriz.

Eskişehir Yardım

ANKARA - Eskişehir'de sei fakkeline uğramış olan vatandaşlar için yeni evler inşaatı yapılanlarında beşlendiği malumdur. Fakketedeiler için yurdun muhtelif bölgelerinden çeşitli yardımlar hâlen devam ettiği için, Diyarbakır'da hâlen devam ettiği için, Diyarbakır'da



Samsun'da Atatürk heykeli

Çayundur Kaplıcamız

Kurgunlu ilcemizin Çayundur

Ek-3. Kenan Çığman'ın Tercüme-i Hal Kâğıdı

Ösine-9
sıra/no-1624
Cilt/No-1-229
Cesim 15
CANICA-KENAN ÇIĞMAN

1624
9. Ösine

Özlüklük (Kısaca)

Çankırı idadisi, Ankara İktisadi Mektebi'nde
1932 de İstanbul Tıp Fakültesi mezunuyum.
Edebiyat, Sanat, Çizim, Halklık, Bursalı Hükümet
tahsilatlarında bulunmuş. Son olarak Devlet
Hava Yolları J. K. Ankara merkez bekemi idare

Sevin perisi	Çankırı	İlim rütbesi	
Adı	Kenan	Mesleği ve işi gibi	
Soyadı	Çığman	Evli olup olmadığı ve kaç çocuk bulunduğuna	Evli Altı çocuk
Ehliyeti ve anasını adı	Ahmet Faat Çığman Ösine Bekim	Sığındığı evdeki son mesleği	Devlet Hava Yolları Ankara merkez bekemi idare
Doğduğu yer	Çankırı	Mevcut doğum yeri	
Doğum tarihi	1322	Evli olduğu zaman da Millîyetçilik sevgisi ve sevin yerleri	
Öğrenimi	İstanbul Tıp Fakültesi Mektebi	Sevin tutanağının tarihi	
Büyük şehir	Çankırı	Kaç ayda Millîyetçilik sevgisi	46992
Notu numarası	Halklık mesleği	Tutanağın Kısaca anılması tarihi	5.6.1950
Notları		Mevcut harika tarihi	22.5.1950